

ARXIV DEL CENTRE EXCURSIONISTA DE TERRASSA

ANY XVIII - SEGONA EPOCA

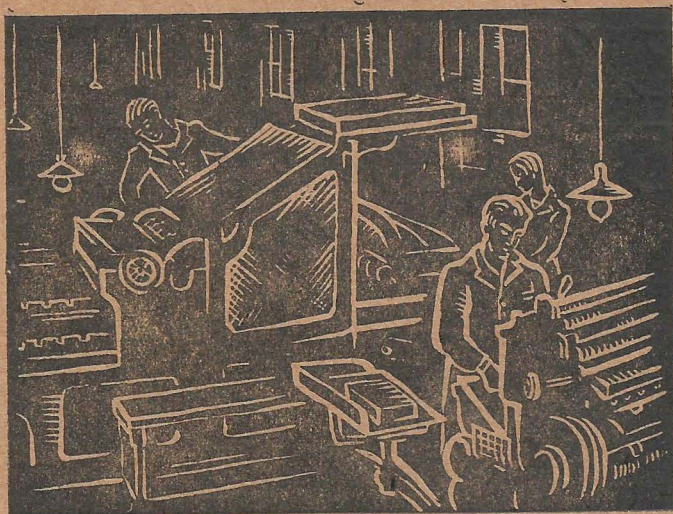
MAIG - JUNY DE 1936 :: N.º 101

SUMARI:

TEXT: El camping i l'evolució de l'excursionisme. — Can Figueres del Mas, per *Mateu Avellaneda*. — Un campament de vacances a la Vall Ferrera, per *Ballman*. — Empúries, per *P. Bosch i Gimpera*. — «Història de l'Excursionisme». — Un assaig analític, per *Joan Pagés*. — Santuaris de la Guàrdia i de Pinós, per *J. E.* — Crònica. — Excursions i Vetllades.

GRAVATS: L'Afrodita praxitèlica d'Empúries, (segle III a. de J. C.) — Vista parcial de les ruïnes d'Empúries. — El nostre XXVIII Campament social i de vacances instal·lat al Pla de Boet, clixé, *P. Puig*. — Llac d'Aresté, clixé, *J. Altimira*. — Panoràmica des de la Pica d'Estats vers l'Est, clixé, *J. Altimira*. — Comapedrosa (1) des de la regió de Bayau, clixé, *J. Altimira*.

JOAN MORRAL

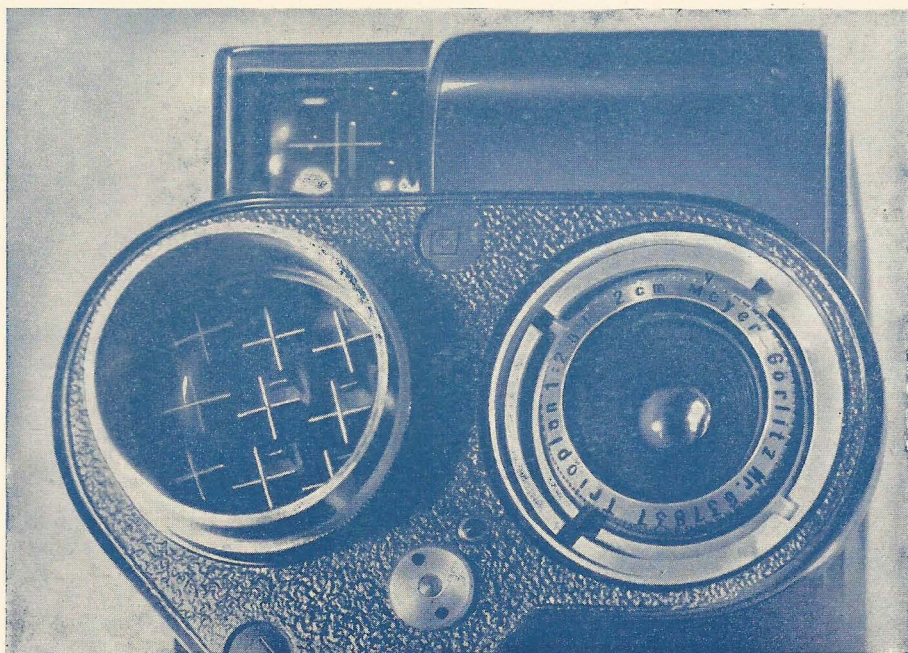

I M P R E S S O R

Nord, 22

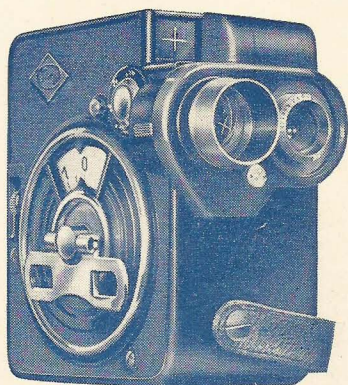
Terrassa

presenta la seva nova moto-càmera en 9 ½ mm., amb

diafragma automàtic

El més inexpert treurà pel·lícules de màxima brillantor i vigorositat. Totes les cintes surten perfectes de llun. Aquesta càmera pensa i estalvia per a vostè.

Preu amb Meyer Trioplan
2.8 F. 20 mil·límetres :

Ptes. 675

Demaneu prospectes dels projectors «Eumig», famosos pel seu gran rendiment i preus econòmics

Distribuidor General per a Espanya:

Pau A. Wehrli, c. Girona, 121, Barcelona

De venda a Terrassa: **LA CASA DE L'AFICIONAT** de Baltasar Plans

RAVAL F. GALAN, 38 - TERRASSA

Preu amb objectiu Meyer
Kino Plasmal 1.5

Ptes. 1.100

L'OBRA

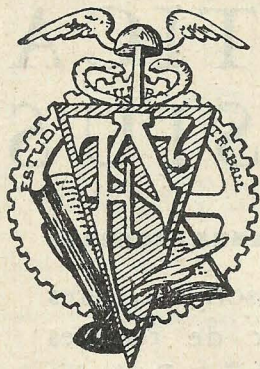
QUE TANTS EXCURSIONISTES ESPEREN, APAREIXERÀ DINTRE DE POC

Guia monogràfica de St. Llorenç del Munt

edició del Centre Excursionista de Terrassa

*Volum de format pràctic, d'unes 200 pàgines,
relligades en tela, amb 60 fotografies i 30 di-
buixos a la ploma, dos dels quals seran la
panoràmica des de La Mola i El Montcau,
al tamany de 20 x 30 cm.*

*Completat amb un magnífic i detallat mapa,
a quatre tintes de 40 x 60 cm.*

Acadèmia FUSTER

Creadora dels mètodes INSTRUCCIÓ

Per a nens, nenes, joves i senyoretes

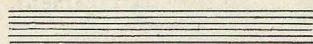
Pàrvuls - 1.ª Ensenyança - Batxillerat

- Peritatge Mercantil - Comerç -

Idiomes - Dibuix - Pintura

Muntada amb tots els avenços pedagògics: Biblioteca Cinema, Conferències, etc. Pares: l'Acadèmia Fuster us ha resolt els grans problemes de l'educació dels vostres fills. No ho dubteu.

Demaneu prospectes explicatius del seu sistema

Carrer del Teatre, 2

Telèfon 2352

TERRASSA

Consociis:

*Efectueu les vos-
tres compres en
les cases anun-
ciades en el pre-
sent «ARXIU».*

Aficionats

*Drogueria
Armengol*

**Revelo gratis tots els
negatius. Ampliacions
a preus econòmics.**

Rambla d'Egara, 215

Telèfon, 1312

ASSEGURANCES
CAPELLA

Vida
Incendis
Motí
Furt
Responsabilitat Civil
Atracament, etc.

Emili Soler, 98
(abans St. Leopold)
Telèfon, 1459
TERRASSA

Subdirecció de
L'UNION

OPTICA
ALSIUS

Gran assortit en ulleres
Despatx de receptes
Prismàtics - Brúixoles
Material fotogràfic
Treballs per aficionats

Alcalà Zamora, 8-Terrassa

ARXIV

DEL CENTRE EXCURSIONISTA DE TERRASSA

ANY XVIII
Segona època
MAIG - JUNY 1936
NÚM. 101

El camping i l'evolució de l'excursionisme

LA volada que pren el camping en la pràctica de l'excursionisme, no és motiu justificat perquè s'alarmin alguns senyors madurs, que ja fa molts anys practiquen l'excursionisme.

El camping, entenem que és un mitjà molt valuós que facilita extraordinàriament la tasca excursionista en els seus múltiples i variats aspectes.

No creiem encertat pretendre que l'excursionisme evolucioni conreant-se amb els mateixos procediments inicials car, com tota cosa humana, ha de seguir el seu procés evolutiu.

Obvi és que els veritables propulsors de l'excursionisme a la nostra terra —ara fa uns seixanta anys aproximadament— eren homes d'una afinitat cultural i que la ciència era el principal objectiu que perseguïen. I els anys de pràctica de l'excursionisme ens han demostrat, òbviamment, que el seu majestuós radi abasta unes proporcions i uns anhels de l'ànima, del tot insospitats pels respectables senyors que tan encertadament posaren en marxa l'excursionisme.

Ja no és amb ullera de llarga vista ni amb coll encartronat de

midó que hom emprèn una excursió. Amb la tenda al sac, sigui quin vulgui l'objectiu del rodamon freturós d'enaltir l'excursionisme, ella li facilitarà la seva tasca, fins amb mires a bastar-se a si mateix i a la preada convivència amb els seus consemblants.

El campinç, cal dir-ho, pels que no han nascut per a practicar i estimar com cal el bon excursionisme, no són pas flors i violes.

El campinç, en el fons, és un audaciós obstacle que la meravellosa evolució de l'excursionisme —que ha entrat bastant de ple en el cor del poble— ha posat en el camí, perquè no hi avancin els qui no el sentin amb veritable plenitud.

El campinç posa a prova el tremp de l'home; desperta admiració per les coses profundes, belles i d'alta volada i el prepara espiritualment per entrar en coneixements insospitats.

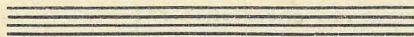
El campinç és la parada serena, reflexiva i lluminosa que la natura ofereix al seu enamorat, perquè segons la seva vocació s'encarrili pel viarany més adequat i agradable a llurs aptituds, les quals són molt diverses i variades i ha d'ésser per molt, que tots no en tinguem alguna d'arrapada a l'ànima, per senzill i humil que hom sigui.

ASSISTIU A LA XV DIA-
DA DE GERMANOR A

LA MATA

Dia 14

de juny

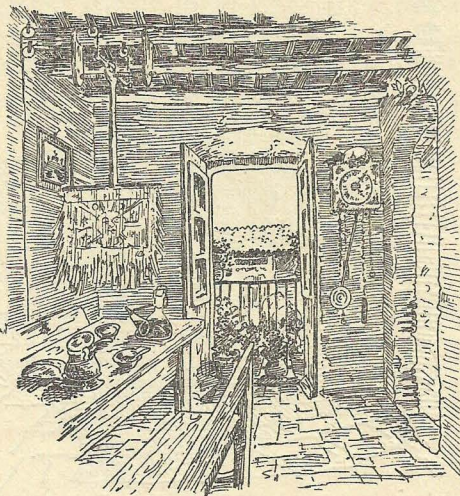
Can Figueres del Mas

(Conclusió)

EL MENJADOR NOU

Era una peça rectangular estreta i allargassada amb un balconet de cara a ponent i hi cabia la taula —una taula llarga al menys per quaranta persones— i quatre bancs, dos per banda. Al respalller del primer, una inscripció: «En vida d'Antònia Abe —1852— llaneda i Figueras».

Era la besàvia, la pubilla, que al casar-se amb un fadrí extern de Can Avellaneda de Ribatallada, seguí la costum antiga d'agafar el cognom del seu marit.

I ara que parlem de la besàvia i d'aquest menjador, us contaré una senzillà anècdota.

Ella era senyora i majora de la masia. Llogava, despatxava, feia i desfeia.

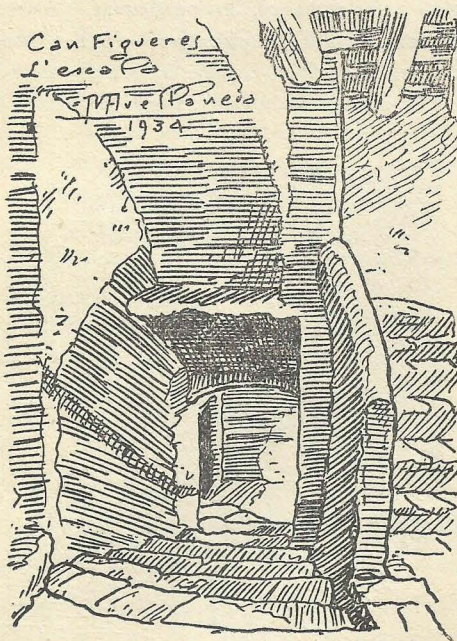
Heu's ací, doncs, que un diumenge a primera hora lloga un mosso, fan tractes, el posa al corrent de la feina i dels deures que tindrà durant el temps que estigui a la masia. Arriba l'hora de dinar, es posen tots a taula, amos i mossos, com sempre hi porten el primer plat; després,

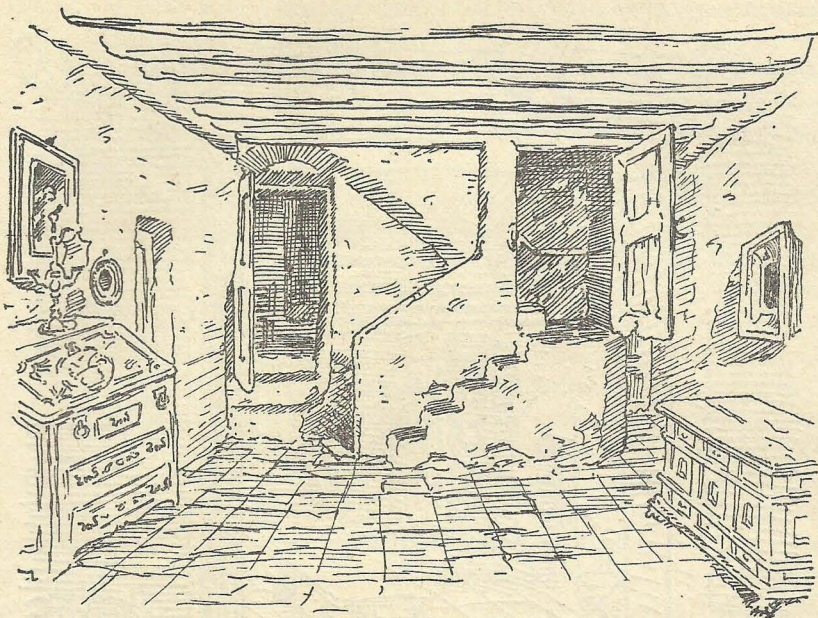
vedella amb cebetes, amb un suquet d'aquells de pagès que són tan rebons. Es serveix la mestressa, l'hereu, els altres fills i passa la plata a mans del mosso nou —que era un golafre de primera— i sense mirar quants eren els que s'esperaven, comença a posar-se cebetes, pensant-se que eren talls i es guarneix un plat que Déu n'hi do. La pubilla no el deixa de vista i veient

que encara va furgant per la plata, diu: —¡«Modos» cullera, que el que pren no en té gaires! Salta avergonyit el mosso: ¿què voleu dir mestressa? —que ja pots anar a la França, agafar la roba i buscar-te feina, que aquí quan surt a taula, baldament sigui un pardal rostit, n'hi ha ben repartit, per a tots. (1)

Bé. Acabem de donar una llambregada al menjador. Sobre i al mig de la taula, penjant del sostre, hi ha un ventall ornat amb serrells de papers de colors llampants i a cada cara un «cromo», representant l'escala de la vida; la de l'home al cantó dret, la de la dona a l'altre. A la paret i penjada d'una estaca hi ha una escopeta de caça la canana plena de cartutxos i diverses encobles per als gossos. Finalment un calendari del pagès, on cada quart de lluna diu el temps que farà i un rellotge amb pèndol, cadenes, pesos i demés ferrament que feia més

(1) Llavors eren vint-i-dos de colla.

soroll que tothom. Al tocar les dotze, un segon abans, començava a rondinar i ning... ning... engegava els quatre quarts i seguidament una campana més grossa et ventava un seguit de campanades com si no hi fos a temps i les repetia sense respirar.

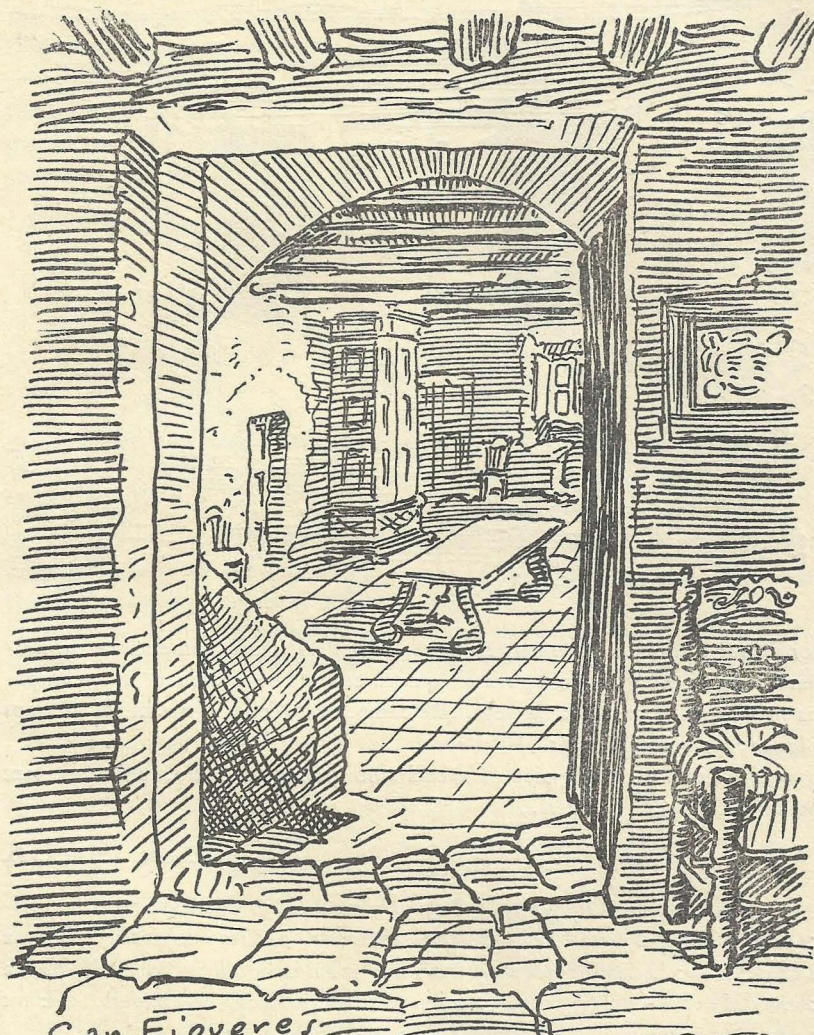
Ara anem al primer pis. L'escala amb graons de pedra, polits de tant passar-hi, són alts i estrets.

LA SALA

Ampla, amb un rengle de cadires per banda amb seient de boga i aplicacions de marqueteria. El sofà, que són quatre cadires acoplades i barana a cada costat; al davant la «papelera», una arquimesa que al obrir-la queda convertida en escriptori on es guarden les escriptures, els papers, tot; tot menys les unces que solen guardar-se a sota qualsevol rajola.

A les parets algun quadre ple de «cromos» retallats, figurant flors, nens, nenes, àngels, soldats i moros en una barreja formidable.

Les parets són boterudes i emblanquinades, amb el sòcol de color de vi.

Can Figueres
La sala

J. Huéllena
1934

Al fons la finestra amb festejadors. A la dreta, entrant, l'habitació de l'oncle Francisco—com diu el meu pare. Després la que feia de saleta a la cambra dels amos. Allà nasqueren els meus avis, el meu pare i tots els meus ascendants. Després ve una habitació reduïda més que totes les altres. La finestra amb festejadors, és tan baixa i xica que per mirar al defora hom s'ha d'ajupir.

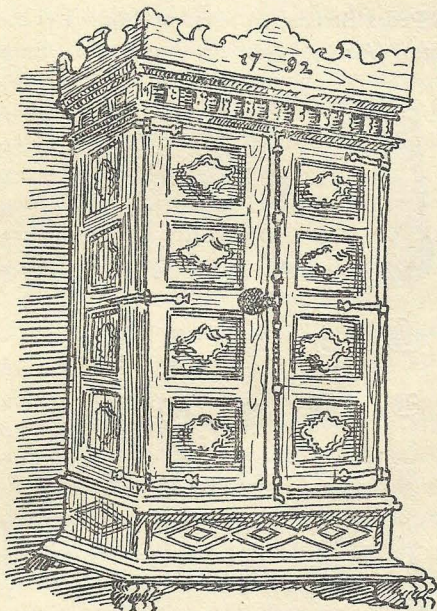
A l'altre cantó de la sala hi ha l'escala que mena a les golfes, després un passadís al costat, que va a la part nova del darrera; després el «quarto de la teula», el qual estava ocupat més de mig per la campana de la xemeneia. En deien de la teula perquè no tenint cap finestra per rebre llum, hi havia una de les teules de vidre; d'un vidre groixut i verd que donava a l'habitació una claror somorta i misteriosa.

En un costat de la sala hi ha un armari; gran, massís, tot de noguera, amb lleva i pany, ple de plafons que li donen un aire magnífic. Sobre la coronisa una data —1792—.

Finalment una habitació gran reservada als forasters. Un gran llit amb capçalera monumental i cadires i calaixera fent joc. La finestra amb festejadors, és la més vella de la casa.

Ara, a tot el descrit, ajunteu-hi un seguit d'habitacions, colomar, graner i pallissa.

Al barri, un reguitzell de corts pels porcs, galliners, corrals, estables, un trull per les olives, el moli, etc.

COMIAT

Ara, tot tornant a Terrassa, anem-nos girant mentre es vegi la masia, fins a fondre's, darrera el turó, la Creu de la teulada, amb la recança de pensar que havem perdut la casa dels nostres passats potser per sempre més.

*
* *

LLADRES A LA MASIA

Som a les acaballes de la tardor de l'any 1874. La guerra carlista toca a la seva fi. Entretant, partides de bandolers roben, saquegen i maten sense mirament al pobre que va a raure a les seves mans.

Cau la tarda. La diligència que ve de Barcelona, para a can Barba de la Pedra Blanca; en baixa un home i el carruatge segueix novament la seva ruta. Aquest home era el meu avi. Emprèn el camí de la masia i a l'ésser

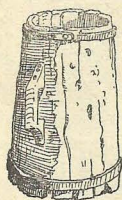
a mig camí li surten uns emmascarats i el porten a la casa. Allà hi troben a tota la colla de lladregots. Vint-i-un homes manats per l'Esteve de Sallent, el seu capità, home prou i massa conegut per aquells encontorns.

Els lladres ja tenien tancats al «quarto de les eines» a l'àvia, als fills i als mossos des de que havien arribat. També hi tenen tancat un procurador de Ripollet que han trobat casualment a la masia.

Mentrestant, lliguen l'avi i un seu germà en unes cadires a la cuina i proven per tots els mitjans de ferlos dir on tenen els diners. Veient que no volien dir-ho, agafen garbons, els posen sota les cadires calant-hi foc. No cal dir el martiri

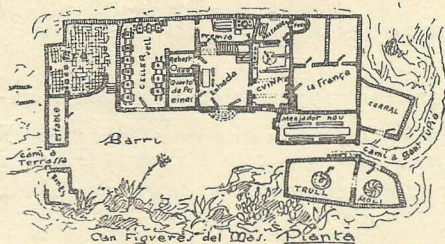
que els donen i no tenen més remei que confessar on hi han els diners. Per cert que alguns d'aquells homes sap prou i massa per on s'ha de passar per anar per tota la casa. Roben diners, joies i més haurien robat si al matí l'avi no hagués pagat dues mules que ha comprat a Barcelona i que valien un grapat d'unces. L'espia ha picat massa tard.

A quarts de dotze de la nit, després d'haver sopat, tota la colla s'enduen el Procurador i deixen lligats els germans a la cuina i els demés tancats. Aquests últims, al sentir que els lladres ja eren fora, amb un parpal foraden

Curiosa mesura
amb diverses mar-
ques o segells.

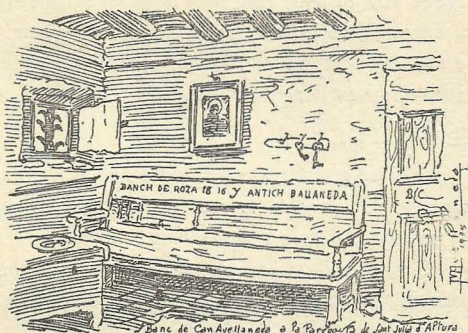
la tapia de la paret anant a donar auxili als pobres germans que estan més morts que vius. L'avi viu uns anys, però el germà ja no fa res més de bo, morint al cap de poc.

Al procurador el porten a Ripolllet i li roben tres o quatre mil duros que té amagats.

Passa temps. A l'Estevet de Sallent l'agafen a Olesa, robant. Es presenten ell i uns quants disfressats de mossos de l'Esquadra. Agafen a l'amo i a l'hereu i els posen al forn de coure pa, però a mitja feina arriben els Mossos de debò, junt amb el Sometent i als uns els maten i als restants els fan presoners.

A l'Estevet li donen garrot a Sallent mateix junt amb una dona que també era de la colla.

Però encara no s'ha acabat. Passen anys i un dia, el meu pare, parlant amb un home conegut de Can Figueres, aquest diu: —No en fa pocs d'anys que no hi he estat a casa teva. No hi he estat més des del dia que vàrem cremar el teu pare.....

MATEU AVELLANEDA.

Un campament de vacances a la Vall Ferrera

Continuant l'organització establerta l'any 1932 amb el campament de vacances a l'Estany de Sant Maurici, seguit pels de l'Estany de Llosàs i l'Estany Negre de Caldes de Bohí, l'any passat la nostra Secció d'Esports de Neu i d'Alta Muntanya, organitzà i portà a terme el campament de vacances al Pla de Boet de la Vall Ferrera.

No cal ponderar la tasca d'organització que ha calgut per arribar a realitzar aquestes acampades que tant alt posen el nom de la nostra entitat, perquè no escaparà a ningú l'esforç que representa per als dirigents. A ells doncs, van adreçades les nostres primeres paraules d'aquesta breu ressenya, perquè són els que han fet viable el campament que tants bons records ens va deixar i tan bones hores ens féu passar. Gràcies, companys, en nom de tots els acampadors i del Centre i voldriem que l'obra d'aquestes acampades tingués llarga vida en bé de la nostra entitat i de l'excursionisme.

EL VIATGE

Alliçonats per l'experiència del campament anterior, l'any passat es contractà per a fer el viatge un autocar de trenta dues places i una camioneta per al transport dels bagatges i queviures.

Sortírem de Terrassa, amb temps insegur, a un quart de quatre de la tarda del divendres, dia 10 d'agost, per la carretera de Martorell fins a Tremp, on arribàrem a dos quarts de deu de la vetlla. Seguidament sopàrem a l'Hotel Segle XX. A la mitja nit reprenguérem el viatge cap a Areu, on arribàrem en clarejar, cosa que no esperaven la gent del poble que havia d'ajudar-nos amb els seus animals al trasllat fins al campament, dels nostres equipatges. L'hora era molt freda i com que havíem passat una nit gairebé en blanc, alguns varen aprofitar-ho i es quedaren al cotxe dormint, mentre els altres descarregaven la camioneta i començaven a posar-se les sabates ferrades i els pantalons curts, tot procurant reaccionar d'aquella fresca realment intensa.

A les set esmorzàvem a casa del nostre cuiner Josep Ribes, que pel que anàrem veient, resultà ésser un home molt amable, servicial i espavilat.

Vers les vuit del matí sortírem d'Areu. El lloc del campament estava situat prop del Refugi de la Vall Ferrera, en construcció, o sigui a unes dues hores i mitja o tres d'Areu. Seguint el pas lent de les cavalleries arribàrem al Pla de Boet a les onze del matí. Començàrem a plantar el campament

després que uns altres acampadors acabaven de plegar llurs tendes a uns cinquanta metres de distància del nostre lloc d'acampada.

En aquella hora el sol escalfava de debò. Ens apressàrem a plantar les tendes i instal·lar-nos còmodament, puix tots, qui més qui menys, ansiàvem reposar al més aviat possible. Dinàrem lleugerament i a la tarda completàrem la nostra inatal·lació particular i la general després, tal com la cuina, rebost, etc. A les sis sopàrem, primer àpat col·lectiu de camping i ben aviat anàrem desfilant cap a les nostres tendes. El campament de la Vall Ferrera havia començat.

TENDES I ACAMPADORS

Aquest campament del 1935 estava format per divuit tendes, amb un total de trenta-cinc acampadors, entre ells un infant de cinc anys i quatre dones.

ORGANITZACIO INTERNA DEL CAMPAMENT

Com de costum, el nostre campament no era regit per cap altre reglament que la bona voluntat que tots posàvem al servei col·lectiu. Així és que essent tothom lliure de fer el que millor li plagués i no tenint cap obligació prefixada d'ajudar, la gran majoria dels acampadors ens sentirem agermanats, i contribuïrem espontàniament als molts treballs imprescindibles que hi ha en tot campament i més encara si és de l'envergadura del nostre. Però fariem un tort a la veritat, si en fer aquesta remarca, no féssim constar l'agraïment que meresqué de tots els acampadors la desinteressada i valuosa cooperació prestada a la col·lectivitat, per l'amic Bartomeu Petxamè, encarregant-se intel·ligentment dels serveis de cuina, que són la mèdul·la del camping.

EL TEMPS

Aquest any el temps no ens fou tant propici com ens hauria plagut. Sortirem de Terrassa amb temps insegur, que ens feia tèmer un mal començament de vacances. Resignats a suportar el mal temps dèiem: «quan menys que ens deixi parar les tendes i després que faci el que vulgui». Tot el dia i el vespre el cel estigué emboirat. L'endemà però, el cel s'havia aclarit gairebé del tot.

El diumenge al mig dia tronà i plugué un xic. El dilluns, boira i pluja alternant tot el dia. El dimarts igual. La nit del dimarts al dimecres, pluja i fort vent. En canvi al matí s'aclarí i ens adonàrem que els cims que ens voltaven eren nevats. Durant la resta de la setmana tinguérem bon temps.

Ja és sabut que, malgrat ésser a ple mes d'agost, les hores que no feia sol calia anar proveït de bons abrigalls, puix feia una fresca digna d'un mes d'hivern a ciutat. Veritat que sembla una paradoxa, que a la mateixa hora en que els nostres conciutadans devien estar-se en mànegues de camisa al carrer a prendre la fresca, nosaltres haguéssim d'estar-nos arraulits prop del foc?

LA CAÇA I LA PESCA

Si bé la regió té fama d'abundar-hi els isards, els que ens dedicàrem únicament a fer excursions tinguérem la sort de veure'n com l'any anterior a l'Estany Negre. Però enguany en veiérem un de ben a prop, tant que no solament el fotografiàrem, sinó que àdhuc semblava esperar que el fèssim fugir a cops de pedra.

Els caçadors, tot i que els primers dies no foren afortunats, mataren dos isards, el primer dels quals ens el menjàrem els acampadors.

En canvi si els caçadors foren hàbils o sortosos, els pescadors, no s'hi varen guanyar l'estona. Fou pescada una truita i encara Déu n'hi do pels elements amb què comptaven i pel lloc difícil.

UNA VISITA I UN OBSEQUI

Més amunt del nostre campament n'hi havia un altre de la família Trinchet, que ja feia temps que estava instal·lat. Molts dels nostres acampadors anaren a visitar-los i, com correspon entre muntanyencs, fórem molt amablement atesos.

El senyor Trinchet, un dia al vespre ens tornà la visita i de passada ens obsequià amb un tros d'isard víctima de les bales d'un caçador ben entrenat, com és ell.

LES VETLLES I L'HUMOR

Als vespres que el temps ens ho va permetre, cantàrem cançons populars, encara que no amb aquella sana i patriòtica alegria, que sempre farà recordar-nos de les vetlles de l'Estany Negre, on les cançons catalanes trobaren un marc, uns cantants i un auditori que les feia penetrar al fons de l'ànima i en feien sentir tota l'emoció.

El bon humor en aquest campament quedà plenament assegurat per la presència d'uns quants humoristes, que discretament feien les delícies dels

acampadors amb els seus acudits. Remarquem aquests aspectes per la importància que té l'humorisme en un campament de vacances, on anem a reposar de tots els maldecaps del treball quotidià.

LES EXCURSIONS

Ja és de suposar que si el temps ens hagués ajudat més, en els primers dies, s'haurien fet més excursions. Però, així i tot en fèrem bastantes i algunes d'elles amb força assistència, a part de les sortides pels encontorns i fins al Port de Boet, que també es registraren en gran nombre. En donarem un detall:

Diumenge: 3 acampadors al cim d'Areste i 1 a la Pica Roja.

Dilluns: 13 al Monteixo amb boira i a estones pluja.

Dimarts: 15 a la Pica Roja, amb cel cobert i molt sovint voltats de boira.

Dimecres: 3 al Comapedrosa, amb temps excel·lent.

Dijous: Sortides molt diverses, a la Pica Roja, al Pic d'Areste, al Port de Boet, etc., fins al migdia per ésser la festa major del campament.

Divendres: 15 a la Pica d'Estats, (3.141 m.), el cim més alt de Catalunya i 2 als Estanys de Baiau.

Dissabte: 3 al Camapedrosa.

Ens abstenim de fer cap ressenya d'excursió, per no considerar-ho adequat a aquestes notes, malgrat que algunes d'elles, com la del Comapedrosa i a la Pica d'Estats hagin deixat un profund record en el nostre ànim.

VEINATGES

Com a veïns propers hi teníem, tres carrabiners que prestaven servei extraordinari i habitaven una cabana situada a uns cinquanta metres del nostre campament i els obrers que construïen el Refugi de la Vall Ferrera, situat a uns deu minuts. Uns i altres ens feien sovint visites, ja de dia, ja de vespre.

Encara que sembli pueril, aquests veïnatges ens acompanyaven i pocs devíem ésser els que no penséssim en l'aixopluc que ens oferien llurs cabanes, en el cas que el mal temps hagués aterrat les nostres tendes, com amenaçà de fer-ho la nit del dimarts al dimecres.

UNA ANECDOTA

Quan estàvem plantant les tendes, una de les vaques del ramat que pasturava per la vall, ens féu una exhibició de l'art d'investir, sense conseqüències. Això donà motiu a que fóssim advertits de l'existència d'un «toro» de pestigi reconegut.

Aquella nit sentirem uns forts bramuls per tot el campament, els quals despertaren gairebé tots els acampadors i donà un fort espant als que el sentiren ran mateix de llurs tendes. El bou vingué de la part sud del campament, on fou apedregat pels carabiners en passar per davant de llur cabana i bramulant corregué pel campament en direcció nord, amb el consegüent perill pels acampadors. En arribar a la darrera tenda, que s'escaigué ésser la més voluminosa i també la més adient per aguantar una empenta, l'envestí amb les banyes. Els ocupants de la tenda despertaren sobressaltats i passats els primers moments d'espant, continuaren dormint. A l'endemà, un dels ocupants d'aquella tenda que desconeixia el succeït, fou despertat pel fred i s'adonà que la tela de la tenda era foradada d'uns trenta centímetres. Naturalment eren les conseqüències de l'atac que havia sofert del bou furiós.

No cal dir com aquella feta fou escampada. Els nostres veïns, els carabiners i els que construïen el Refugi, vingueren a veure el rastre que havia deixat el «toro» i naturalment es feren comentaris per tots els gustos i ens fou contada escrupolosament la vida i miracles d'aquell bou rabiós, que era però un bon mascle.

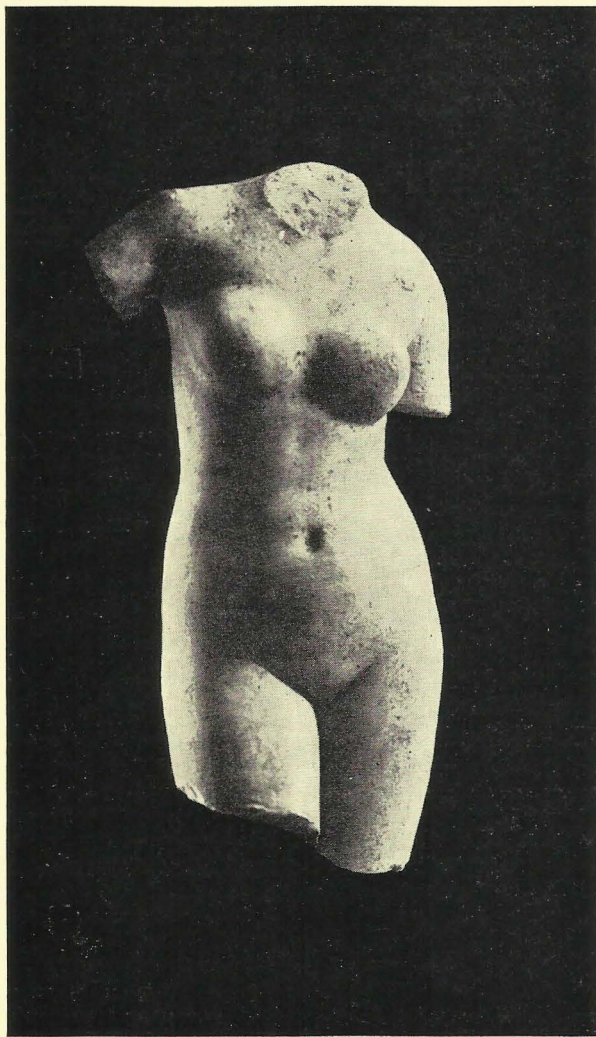
LA TORNADA

Res hi ha de més trist, en escriure aquesta crònica, que voler donar detalls de la tornada. A dos quarts de quatre del matí del diumenge dia 19, ens llevàrem, desplegàrem les tendes i arreglàrem els equipatges. A les cinc tocadetes comparegueren els matxos, els carregàrem i deixàrem el lloc d'acampada a les sis, arribant a Areu a les vuit. Mentre esmorzàvem a casa del que havia estat el nostre cuiner, arribaren els matxos. Carregàrem la camioneta i a les nou tocadetes emprenguérem la tornada a Terrassa, on arribàrem a dos quarts de deu de la vetlla, havent fet parada a Tremp per a dinar.

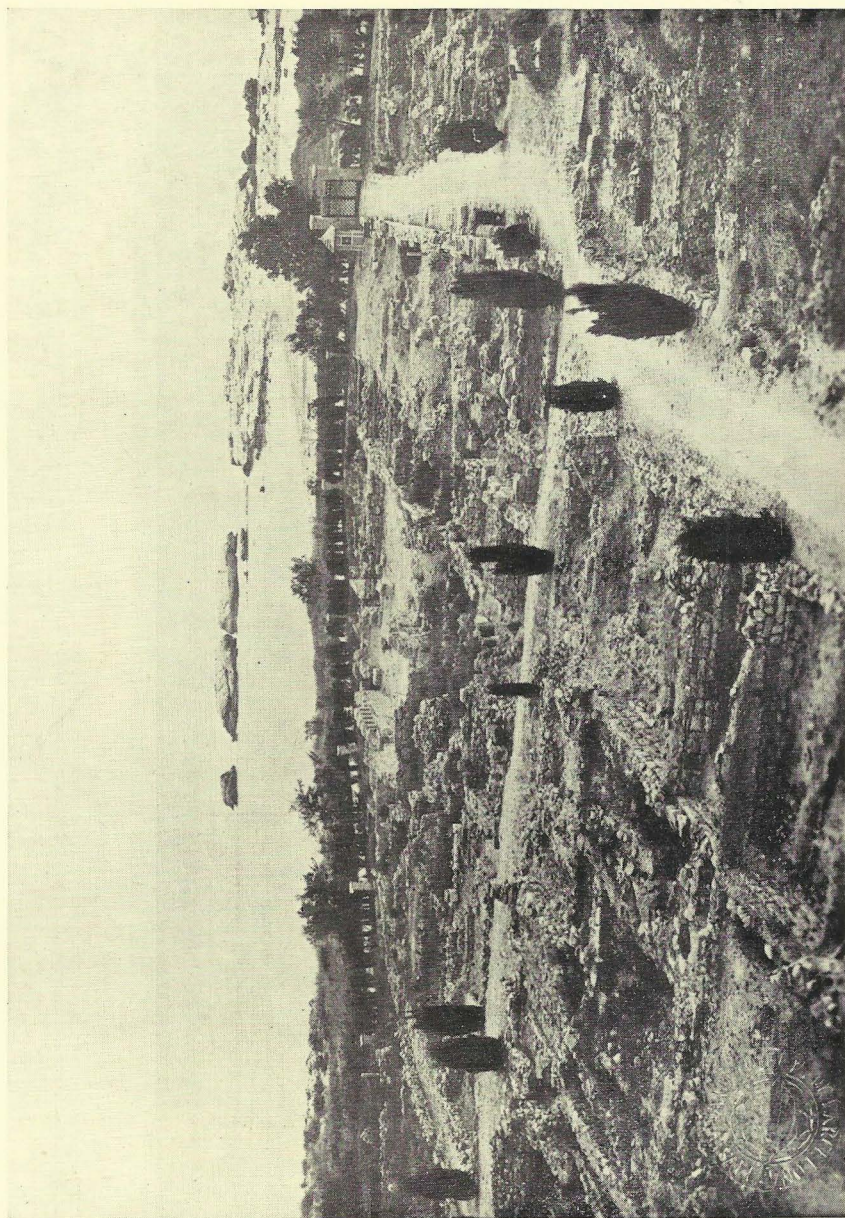
VISQUIN ELS CAMPAMENTS DE VACANCES!

No ens cansarem de manifestar la nostra més fervent adhesió a l'obra que apleix la Secció d'Esports de Neu i d'Alta Muntanya del nostre Centre, en organitzar aquestes acampades de vacances i és per això que cloem aquestes notes amb aquest visca espontani i amb el sincer desig, que contra les possibles dificultats que es presentin en altres anys, s'hi oposi l'entusiasme dels que senten una veneració per la muntanya, per tal que l'obra de quatre anys no quedi interrompuda.

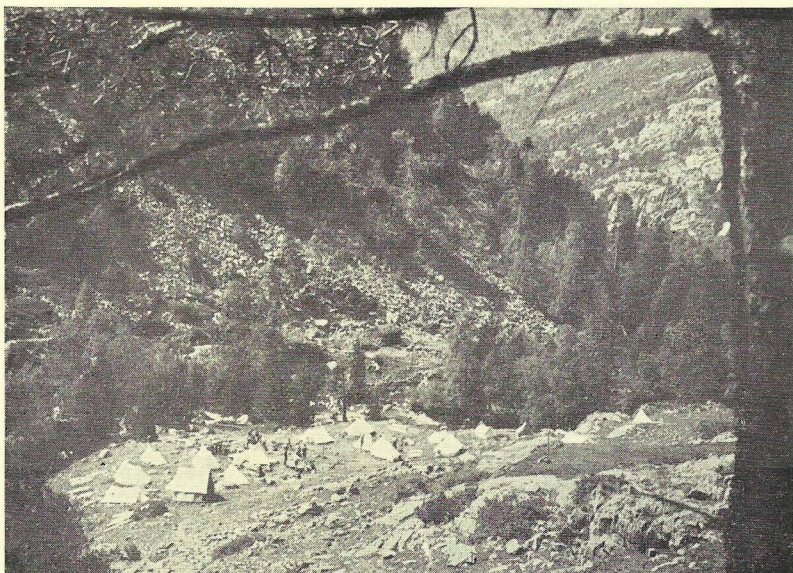
BALLIMAN.

L'Afrodita praxitèlica d'Empúries. (Segle III a. de J. C.)

Vista parcial de les ruïnes d'Empúries.

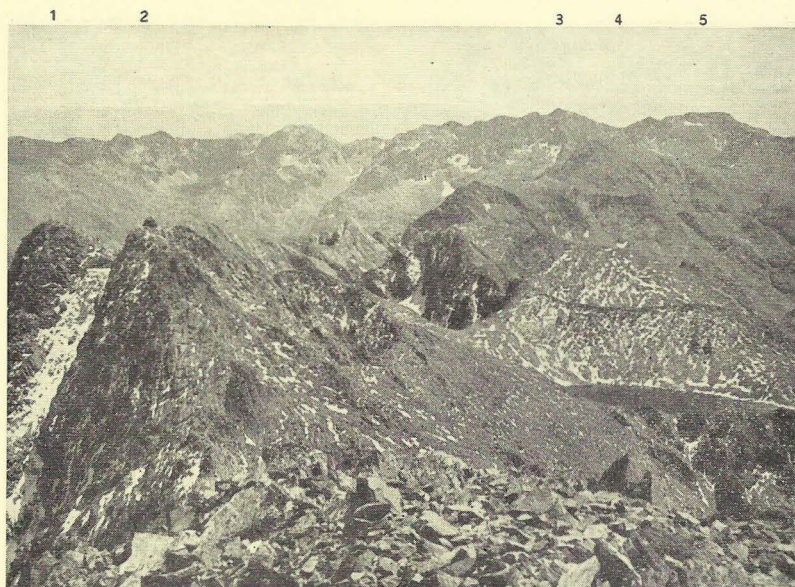
Clixé, *P. Puig.*

El nostre XXVIII.è Campament social i de vacances, instal·lat al Pla de Boet.

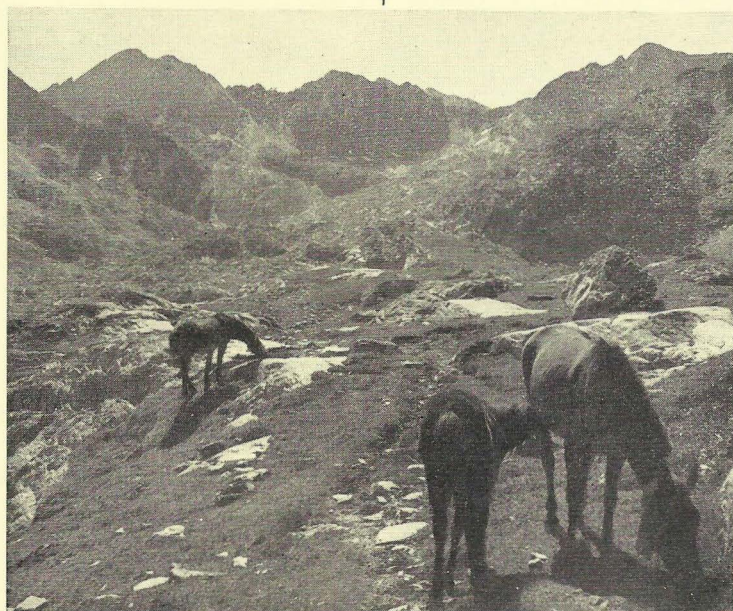
Clixé, *J. Altimira.*

Llac d'Aresté

Clixé, J. Altimira.

Panoràmica des de la Pica d'Estats vers l'Est. 1 Pic de Canalbona, 2 Pic O. d'Estats,
3 Comapedrosa, 4 Pica Roja i 5 Sanfons.

Clixé, J. Altimira.

Comapedrosa (1) des de la regió de Bayau.

Empòrion

Una volta s'hagueren omplert de colònies florents de les diferents ciutats de l'Hélade, la Sicília i la Magna Grècia, i s'establiren intenses relacions comercials amb els etruscs de Toscana i amb la Roma primitiva, els grecs de Focea, seguint les petjades dels fenicis que explotaven les riqueses metal·lúrgiques d'Espanya, es llençaren a l'exploració del llunyà Occident, fundant Massàlia (Marsella) vers el 600 a. de J. C., a França, i arribant a Tartessos (Andalusia) a començaments del segle VI, on fundaren les colònies de Mainake (Torre del Mar, prop de Vélez, Màlaga) i, en la ruta que hi portava, la d'Hemeroscopion (Denia, Ifach?).

A poc a poc s'empregueren des de Massàlia viatges a Tartessos vorejant la costa catalana, i vers el 550 els focuus de Marsella establiren un refugi al golf de Roses en el lloc ocupat per l'actual poble de St. Martí d'Empúries, llavors una illa en el golf antic format per la desembocadura del Fluvià, refugi que fou la Paleòpolis o ciutat vella d'Empòrion (la factoria) i que es desenvolupà en la segona meitat del segle VI. Aquesta primera ciutat contingué el temple de la deessa nacional de focuus, l'Artemis (Diana) d'Efes, el qual degué pertànyer un fris arcaic amb relleus d'esfinxs allí trobat.

En el darrer terç del segle VI, després de la creixença de la població, intensificada amb noves emigracions dels focuus després de la destrucció de la seva capital pels perses i d'abandonar les colònies de Còrsega com a conseqüència de la Batalla d'Alàlia (535), la colònia s'estengué, pel continent, a l'altra banda del golf natural esmentat, que esdevingué el port; aquesta nova ciutat fou la Neàpolis, que tot seguit tingué un recinte amurallat, omplint-se de construccions entre les quals figuren el temple d'Asclepi (Esculapi, el déu de la medicina) edificat el segle V, i més tard un *buleutèrion* o lloc de deliberació dels magistrats, una plaça pública que a la vegada servia per a mercat i per a les assemblees populars, reformada en diverses ocasions, etc.

El començ d'Empòrion florent, s'estengué per tot Catalunya i arribà fins als poblats ibèrics de l'Aragó i àdhuc fins a Celtibèria, influint a través d'ell, la civilització grega en la dels pobles indígenes.

Amb les Guerres Púniques, Empòrion, aliada de Roma fou la base naval dels romans, on desembarcaren els Escipions i més tard altres generals, ja en el període de les guerres per a la dominació romana de la Península Ibèrica.

Un dels episodis d'aquestes fou la sublevació dels pobles de Catalunya i de l'Ebre per Cató (195 a. de J. C.), en temps del qual prop d'Empòrion, tingué lloc un gran combat: d'aleshores són la catapulta i altres peces d'armament romà, així com espases indígenes (del tipus de La Tène II) preses als sotmesos i trobades en les excavacions de la Neápolis.

Al temps de Cató hi havia prop d'Empòrion ja una ciutat propera dels Indigetes (Indika?), sobre la qual els romans, en temps de Juli Cèsar (segle I a. de J. C.), fundaren una colònia romana, la ciutat romana que donà lloc al nom plural amb que des de llavors fou conegut el conjunt de ciutats en qüestió: Emporiae (d'on el nom modern d'Empúries). La nova ciutat romana tingué també un important recinte amurallat que s'uní amb el de la Neápolis grega, esdevinguda així un barri del conjunt. Comença amb això un nou període d'Empòrion de gran riquesa, que es tradueix en el luxe de les cases edificades en aquest temps i que s'adornen amb mosaics i pintures murals i en que s'aixequen nous temples (el del déu Serapis en el qual es celebraven sacrificis pels iniciats de la seva religió) i edificis: entre aquests són notables les cùries en la capçalera de l'àgora que ara s'eixampla derruïnt un conjunt de cases hel·lenístiques i es volta d'un pòrtic, un gran mercat, o basílica en el sentit pagà, amb grans naus porticades (*stoa*), etc., etc. S'emprenen importants obres d'urbanització dels carrers, es rectifica la xarxa de clavegueres, es construeixen cisternes públiques i pous.

Després d'incursions germàniques, al segle III decau i s'abandona el barri grec o sigui l'antiga Neápolis, continuant la població a la ciutat romana; però al segle IV un nucli de cristians amb el seu bisbe s'estableix a les ruïnes de les cases properes a la mar i aixeca una església o basílica cristiana entorn de la qual es desenvolupa un cementiri. Aquest nucli cristià segueix durant els temps visigòtics.

La Neápolis emporitana ha estat excavada pel Museu d'Arqueologia de Barcelona des del 1907, contribuint a l'excavació també el Comitè d'Amics d'Empúries. També s'han iniciat les excavacions a la ciutat romana, on fa anys s'havia trobat l'important mosaic representant el sacrifici d'Ifigènia, conservat al lloc de la troballa.

Les excavacions han permès descobrir una sèrie completíssima de ceràmica grega de tots els estils a partir de la fi del segle VII, especialment de la ceràmica àtica de figures roges, així com de ceràmica romana, terres cuites gregues i romanes, vidres, bronzes, atuell domèstics, ornaments i joies (camafeus, etc.), armament.

Destaquen entre les troballes emporitanes escultures de gran importància per la història de l'art, com la d'Asclepi, de l'escola de Fidias (fi del segle V a. de J. C.), el tors arcaic amb esfinxs, el tors d'Afrodita de tipus praxitelià (segle III), un bell cap d'Afrodita (segle IV) en què es fan sentir els corrents estilístics de l'Escola d'Escopas, una estàtua drapada hel·lenística (segle III) i altres.

Un altre grup interessant el representa el conjunt d'objectes d'importació cartaginesa (ceràmica, vidres), la ceràmica indígena de Catalunya (ceràmica ibèrica pintada, ceràmica grisa de la costa catalana) i la ceràmica gala importada de França (tipus de La Tène).

En llocs propers al conjunt urbà d'Empòrion s'han fet troballes, que han enriquit les nostres sèries arqueològiques, a les necròpolis que voltaven la ciutat, especialment la més antiga (dels segles VI-V) del lloc anomenat el Portitxol, el gran cementiri greco-romà en la plana davant de la porta de la Neàpolis, i la necròpolis hel·lenística del Turó de Les Corts.

P. BOSCH I GIMPERA.

"Història de l'Excursionisme"

Aquest fou el tema, ple d'interès, desenrotllat per un dels fundadors del nostre Excursionisme, el senyor N'Eduard Vidal i Riba, en la seva conferència donada en el nostre Centre el dia 31 del passat mes de febrer, formant part de la tanda organitzada per commemorar el XXV aniversari de la seva fundació.

Després d'unes sentides paraules de salutació i agraïment, entrà de ple a exposar els orígens, desenrotllament i creixement de l'Excursionisme mundial, fent-ne un curiós historial. Començà per dedicar uns mots a l'excelsa figura del gran rei Pere III d'Aragó, que amb la seva ascensió al Canigó, inaugurà en 1285, la llista d'excursionistes cèlebres, seguida per Dant, Petrarca i Leonardo de Vinci. Exposà com fou Anglaterra la nació que començà i organitzà l'excursionisme muntanyenc, que creix amb el desenrotllament de les comunicacions ferroviàries en el període comprès entre el 1850 i el 1856.

Seguidament donà compte de la formació, en desembre del 1857, del Club Alpi Anglès, degut a les iniciatives de Williams Mathews i l'acció entusiasta de Mr. Kennedy; exposant la seva finalitat i característiques, i la seva important actuació que perdura encara en els nostres dies. Assenyalà des-

prés la constitució de l'Associació Alpina Austriaca, el 1862; del Club Alpi Suís en 1863; de l'Italia, en 1865; de l'Alemanya, en 1869; de la Societat Polonesa del Trato, 1870; i del Club Alpi Francès, en 1874; fent notar les seves característiques diferencials més remarcables, des de l'individualisme anglès que en féu un Club tancat als no excursionistes actius, els quals per a ingressar en aquell havien de presentar una llista de les seves ascensions i treballs; fins a l'esperit d'ascensió germanívola dels austriacs i alemanys, que es fusionaren en 1873 constituint aquella poderosa entitat coneguda sota el nom de «Alpensverein», que ha arribat a reunir més de dos cents mil socis, agrupats en unes 420 seccions autònomes, propietària de més de sis cents refugis escampats pels seus països. Fa remarcar també l'objectiu del Club Alpi Suís, degut a la iniciativa de Rodolf Simler, de reunir als amics del món alpi i fomentar les excursions alpines en general, i el del Club Alpi Francès, creat per Adolf Joanne, Ed. de Billy i Alce Lemescier, baix el conegut lema de «Per la Pàtria. Per la muntanya». Posà de manifest la importància assolida per tots aquests Clubs Alps estrangers, formats per milers de socis, i la de les seves tasques i obra col·lectiva sobre construcció de xalets i refugis, camins i carreteres, assenyalament d'itineraris, publicacions diverses, formació de guies, organització d'exposicions i Museus permanents, etc., etc.

Feta aquesta ressenya sobre l'excursionisme a l'estranger, entrà dit conferenciant en l'estudi de la història de l'excursionisme català. Començà per parlar dels seus precursors, com Parcerissa, Piferrer, Balaguer, Pi i Margall, Milà i Fontanals i altres; de la constitució d'una primera entitat excursionista comarcal a Vilafranca del Penedès; de l'agrupació de Barcelona, la X., formada pels volts del 1872; i del cop donat per En Josep Fites i Inglès, constituint quasi per sorpresa en 1876 l'«Associació Catalanista d'Excursions Científiques», de felicitat recordança i que avui perdura encara amb tota vigoria sota el nom de «Centre Excursionista de Catalunya-Club Alpi-Català». Explicà el senyor Vidal i Riba, la formació i característiques d'aquesta entitat i la influència del moviment de renaixença catalana; la dissidència ocorreguda el 1878 i que donà lloc a la constitució de l'«Associació d'Excursions Catalana», i la fusió d'ambdues entitats en 1890 per formar l'actual «Centre Excursionista de Catalunya». Posà de relleu el caràcter cultural i patriòtic de l'excursionisme català; les seves diverses modalitats i evolucions i la seva actual formació, seguint les influències de la nostra joventut guiada pels esforços de capdavanters com n'Antoni Masó, n'Arabia i Solanas, en Cèsar August i Torres i altres. Ens parlà de la seva obra general, finalitats i orientacions, i de la constitució

de les moltes entitats que avui formen vistós estol que conrea profitosament l'excursionisme a la nostra terra.

Finalment parlà, el nostre conferenciant, de l'esdevenidor de l'excursionisme català; de les orientacions i tasques pròpies de les entitats comarcals, a fi de fer obra perdurable i profitosa en tots els seus aspectes, de cultura física i intel·lectual, d'educació i enlairament, i acabà fent vots perquè dintre l'obra general, col·lectiva i desinteressada de l'excursionisme català, hi destaquí la del «Centre Excursionista de Terrassa», avui culminada —digué— amb la Guia Monogràfica de Sant Llorenç del Munt, de propera aparició.

GLOSSES DE L'EXCURSIONISME

Un assaig analític

Qualsevol manifestació objectiva, pràctica i real, té sempre un aspecte o una explicació teòrica i descriptiva, adés anterior, adés posterior a l'acte al qual es refereix. Anterior, quan l'aspecte teòric té per missió una preparació, un projecte o una noció a l'avançada, de la finalitat a aconseguir o acte per transcórrer. Posterior, quan el caient teòric té per objecte la descripció, la remembrança o la recensió de la finalitat aconseguida o acte transcorregut. Es a dir, que en un acte qualsevol, excepció feta d'esdeveniments espontanis, actes fortuits, o contingències imprevistes, remarcarem sempre dues parts teòriques i una pràctica, disposades en aquest ordre; part teòrica o preparació, part pràctica o realització, i part teòrica o recensió.

L'excursionisme, és una de les activitats en que les seves normes teòriques, tant en l'aspecte de preparació i disposició del mecanisme d'una marxa excursionista, com en el caire de la seva descripció, recordança o simplement de la fruïció que en resulta després d'ésser portada a terme, l'excursionisme, diem, és una de les execucions més riques quant a creadores d'una personalitat teòrica de variadíssimes suggestions i bel·leses descriptives.

Si observeu el procés d'una marxa excursionista, no pas en el sentit estricte d'un simple desplaçament del terreny habitual per a albirar-ne de nous, sinó també en el sentit anterior, de preparació i tràmit, i també en el sentit posterior, de descripció o bell record, remarcareu que l'excursionisme presenta tres parts constitutives, cada una d'elles amb característiques definides,

però totes tres formant part d'un tot orgànic, que és la més àmplia personalitat de l'excursionisme. Aquestes tres parts constitutives, malgrat que de la llur estreta unió en pervé l'excursionisme integral, poden ésser considerades i adoptades cada una d'elles per separat, perfilant o donant personalitat a una variada classificació d'excursionistes, o amants o simpatitzants de l'excursionisme. Classificació que pretendrem d'enumerar en el cas particular de l'excursionisme, atenent-nos a la divisió que hem fet en desgranar una activitat en tres aspectes, dos teòrics i un de pràctic. O sigui, que trobarem elements que sols presenten la primera condició, la d'ordre teòric o preparació. Altres solament la segona, la d'ordre pràctic, com a realitzadors o executants. Altres de la segona i tercera, o comentaristes de l'excursionisme. Tots ells formant part del radi d'una mateixa activitat, amb el destriament amb què la classificació els distingeix. Plantejadors d'excursions, excursionistes pràctics, excursionistes integrals, i comentaristes de l'excursionisme.

La primera condició, d'ordre teòric, és la de caire més prosaica, però, això sí, la més decisiva. És l'aspecte de l'organització. La preparació conduent a un anhel d'expansió excursionista. Un veritable art, posat en un terme tècnic. El tecnicisme necessari en tots els ordres de la vida per a aconseguir un imprescindible sentit pràctic que recolzi la consecució i realització del sentit ideal.

Veureu persones que gaudeixen portant a realització totes aquelles disposicions que poden contribuir al major esplendor de l'excursió. Són els herois de la marxa, els peoners de vanguardia. Així com en un teatre, abans de donar curs a un espectacle, és precis bastir tot un món de fantasies, de bastidors, tramoies i accessoris, tot per a donar més relleu a la funció, així també els que preparen una excursió han d'acomplir la ingrata tasca de la preparació amb un positiu sentit d'organització i d'enginy perquè cada etapa, cada hora i cada camí doni la sensació de cosa aprofitada. I diem tasca ingrata, perquè de la mateixa manera que en un teatre, veureu que els espectadors aplaudeixen i feliciten a actors, autors i components visibles de la funció i resten bon xic negligits els qui han tingut cura de l'organització, preparació i sosteniment de l'esforç que procura el desenrotllament de l'espectacle pels camins de l'esplendor constant i agradós, també remarcareu com a vegades en una excursió, mants excursionistes resten extasiats per la bellesa i l'amena comoditat dels detalls de la marxa i no s'aturen a capir el conjunt de molèsties que ha calgut desplegar per part dels organitzadors per aconseguir el màxim rendiment turístic i llur responsabilitat constant en garantir durant

el procés del desplaçament, la bona marxa dels itineraris i la realització de tot ço projectat.

La segona condició, és el caire d'ordre pràctic. És el valor corpori, personal i objectiu de l'excursionisme. El punt palpable i tangible, o més bé, positiu i real. I sobretot visible, si considerem l'excursionista com a especialment afinat vers l'observació i contemplació de la riquesa natural, que gaudeix pels ulls un tresor pletòric d'elements estimulants per a percebre les excelsas sensacions de bellesa, amb la deguda sensibilitat receptiva de poètiques impressions. Belles sensacions que al redós i amb l'ajuda d'un elevat i sà esbargiment, nodreixen l'esperit arruixant-lo amb un perleig d'atractives emocions despreses del paisatge i diluïdes amb un optimisme destil·lat per la vestimenta de festa perpètua que ostenta la natura. Una vestimenta sempre diferent perquè sempre varia i sempre igual perquè sempre és bella.

Altrament, l'home conscient mai no pot cansar-se de contemplar un aspecte amarat de bellesa, per constant i sostinguda que aquesta sigui. Que si contemplem una cosa bella constantment, se'ns arribarà a fatigar l'atenció, fatiga que serà produïda per l'esforç esmerçat en atendre, però no serà causada per la bellesa contemplada. És a dir, que es cansarà l'observació per l'esforç que haurem de posar a contribució per a perllongar-la, però no es fatigarà per la contemplació de la cosa bella.

Doncs bé, la naturalesa, com si temés que els homes poguessin sentir aminorades llurs dots conscients i es cansessin d'admirar-la, encara uneix a la seva bellesa la condició de la varietat, vestint-se diferent en cada estació, en cada època, en cada hora del dia i de la nit, com si volgués demostrar-los que la seva beutat és inexhaurible, puix és constant en bellesa i variada en forma, i volgués ensenyar als humans les regles de la bellesa artística. Perquè els homes, a no ésser que ostentin la condició de desplegar o sentir una inquietud artística molt afinada, tractant d'imitar la naturalesa sols saben guarnir-se, mudar les coses i fer goig; i la naturalesa, té l'exclusiva de l'ornament, de la variació i de la bellesa.

La tercera condició, és com la primera, d'ordre teòric. Quan una excursió està portada a terme, si se n'ha expremut tots els recursos de percepció de bellesa i de reviscolament espiritual a part de les seves condicions d'esplai i d'amenitat, deixa un sediment de remembrances que inviten l'ànim al recompte de les belles estones passades, a la recordança d'un temps aprofitat, a la descripció literària en forma de recensions, al desenvolupament gràfic de les impresions lluminoses enregistrades pels mitjans fotogràfics, a la simple

constatació d'un sà esbargiment aconseguit sense complicacions extenuants ni procediments discutibles. Globalment, l'excursionista, quan ha acomplert totes aquelles orientacions d'ideal i aquelles disposicions d'esperit que el menen a fer-lo un adorador de les coses naturals amarades de bellesa i de veritat, capta en forma de sensacions un estimul pel refinament interior, una inducció a les consideracions sobre bellesa, i una disposició vers les coses reconfortants per llur senzilla naturalitat despullada d'efectismes. Es a dir, que la naturalesa li ensenya de fer-se adorador no sols de les coses veritablement belles, sinó també de la bellesa veritable. De les normes de bellesa i de les de veritat.

Si tracem una línia gradual que uneixi les tres divisòries apuntades en un tot orgànic, delimitat interiorment per les fites convencionals dels tres ordres que ens ha semblat oportú assenyalar, tindrem definides les característiques que forneixen la personalitat de l'excursionista enter, diguem-ne titular, autèntic, aquell excursionista integral que sent la seva afició com una vocació. Que li plau esmerçar-se en l'activitat teòrica d'una preparació organitzadora, per a lliurar-se després a la realització pràctica de ço projectat i extreure'n en últim terme un bagatge teòric d'impressions viscudes.

Hi ha individus que pertanyen solament a una o a dues de les condicions que hem apuntat. Els que pertanyen exclusivament a la primera condició, és a dir, els que solament actuen sota els designis de la organització i preparació de desplaçaments excursionistes prescindint dels altres factors espirituals, ho despleguen ordinàriament amb fins d'especulació, per la qual cosa ens limitarem a remarcar-ho sense assenyalar-ne altre comentari que la constatació, per caure en un pur materialisme, per altra part respectable i ben raonable.

Els que pertanyen específicament a la segona condició, són els excursionistes penetrats de totes les excel·lències de llur afició, impregnats però d'un sentit bon xic vernissat d'una visió acomodàcia i acontentadissa de les coses. Llur ideal, és trobar-se immersos en el gaudi de l'amenitat recreativa o la contemplació momentània, rebutjant les derivacions espirituals que ultrapassin el camp d'acció del sentit pràctic de l'excursió mateixa. Prescindint de qualche fardell de disquisicions que pugui fer laborar i fatigar la mentalitat com els que expremen les impressions rebudes per a perllongar-ne les sensacions, prefereixen donar per acabades les agradables emocions quan finida l'excursió, les impressions són finides. Es el model clàssic de la gent inofensiva que va a fora, amb caràcter pràctic i positiu, sense especulacions teò-

riques, solament amb el sa propòsit de passar unes hores en un agradós esbargiment alhora que es va matant el temps.

Cal remarcar que un fort contingent d'elements dintre l'excursionisme, el constitueix aquell conjunt d'individus que es poden definir aplicant-los la segona i la tercera de les condicions amb què desgranem un acte premeditat.

Es a dir, que sentint-se penetrats d'aquella vocació peculiar que els inclina a venerar, estimar o complaure's en l'acció viscuda sota el signe dels medis naturals que els proporciona l'excursió, es lliuren a la pràctica del desplaçament per a nodrir llurs anhels en els inesgotables recursos proporcionats per la naturalesa. I després d'aquesta part pràctica, un cop reflexades les impressions rebudes en el clixé de llur sensibilitat, i ponderades en el revelat de les sensacions aprofitades, donen el resultat teòric d'una magnífica empremta que rememora permanentment la recordança d'aquella passada i aprofitada sensació de bellesa. Són els que tot considerant com a primordial la part pràctica de l'excursionisme, senten com a resultant de llur anhel satisfet l'inclinació a remetre's a una part teòrica, descriptiva i analitzadora de l'acte realitzat. Són els excursionistes que lliurant-se a la pràctica de tots aquells actes conduents a penetrar-se de les belleses naturals, les capten en llur ànim per a donar-ne després teòricament unes remembrances per a ells i unes impressions per als altres, en forma de fotografies, ressenyes, reportatges, comentaris.

I hi ha, a l'ensem, altres elements que sols exerceixen la tercera de les tres condicions que extreient-les com a participants dels actes en general, hem aplicat a l'excursionisme en particular. Són els que sense portar a terme la segona condició, o part pràctica de conrear l'excursió, ni tampoc la primera condició teòrica d'organitzar-ne, els plau de desplegar preferentment la tercera condició, o sigui la d'interpretar el sentir dels excursionistes en un pla teòric de comentarista i glossador de llurs activitats. Són amants de la naturalesa, de les muntanyes, de les coses belles per ésser veritables, dels esplais que enforteixen el cos i enriqueixen l'esperit; i que en no tenir ocasió, oportunitat o disposicions per a posar-se en un terreny pràctic, conreen un comentari que respiri acotacions amables per al foment de l'excursionisme, glossen les belleses i el profit que pot captar-se en una visitació freqüent a la natura, i esguarden amb simpatia tot allò que porti reminiscències de les esplendoroses gales de la naturalesa.

Naturalment, que és adient de fer remarcar, que aquests comentaristes forçosament han de tenir una base pràctica, per a poder desplegar raonada-

ment i amb coneixement de causa llurs especulacions teòriques. I que com més nodrit sigui el recull d'emocions experimentades en el terreny pràctic, més sòlids podran ésser els motius de raonament.

Altrament, també podrem concebre un esperit dedicat estrictament a la tercera condició, o sigui la de simple teòric de l'excursionisme, sempre però que tingui un mínim de contacte amb la naturalesa, i una afectuosa relació amb tot ço natural.

JOAN PÀGES

Santuaris de la Guàrdia i de Pinós

Aquests santuaris separats un parell d'hores l'un de l'altre, estan situats en una regió molt poc freqüentada per l'excursionista, no obstant reunir una sèrie d'encants i motius d'atracció.

Les serres de la Guàrdia i de Pinós són paral·leles i estan compreses dintre el quadrilàter que formen els trossos de carretera Puigreig, Gironella, Prat de Lluçanès, Prat, Sant Feliu Sasserra.

L'excursió si s'efectua en auto, pot fer-se en un sol dia. En cas de no disposar-se d'ell i voler fer tota la travessia a peu, és menester un dia i mig.

Ho explicarem de les dues maneres:

Una volta situats a Puigreig (carretera de Manresa a Berga, 100 quilòmetres de Barcelona) en la sortida d'aquest poble, direcció Berga, hi ha un embrancament que pel costat de la fàbrica Mata es passa el riu Llobregat sobre un pont molt estret. El camí relativament bo, puja ràpidament decantat cap a l'esquerra, serpenteja conreus i grans masies per entrar en una espessa boscúria de pins avets, a l'acabament de la qual i a uns 5 ó 6 quilòmetres (hora i mitja a peu) de la sortida s'aixeca el Santuari de la Guàrdia (630 metres) rodejat de grosses alzines i curull de verdor. Església del segle XVIII, poc notable. Recomanable pujar al campanar. En una petita capelleta tocañt al Santuari hi ha la veritable i antiga Verge de la Guàrdia (segle XIII), digna d'admirar-se. Es necessari demanar les claus al senyor Rector.

D'aquí, en unes dues hores, pot fer-se la travessia al Santuari de Pinós. No hi ha camí però com què al lluny, en el llom de la Serra de Pinós, es dis-

tingeix perfectament l'esmentat santuari, l'orientació és fàcil. Es té de baixar ràpidament per una careneta que porta a la riera de Marles, de pas un xic entretingut i remuntar llavors rectament cap al Santuari. Si l'excursió es fa en auto, el millor és desfer el camí fins a Puigreig i d'aquí a Gironella, prenent a 500 metres del poble la carretera que porta a Vic. A uns quinze metres d'aquesta carretera es troba la Riera de Marles, on a mà dreta en neix un trencall de bona carretera que amb tres quilòmetres porta a Santa Maria de Marles. La carretera fineix aquí, però l'auto per un camí que voreja el riu pot seguir un quilòmetre més fins a la Serradora o Molí d'en Mas. Deixar l'auto, baixar a la riera, on per una palanca pot traspasar-se a l'altra banda. Remuntar uns metres fins a trobar un bon camí de muntanya que s'endinsa per espessíssima boscúria d'avets molsuts. Es el bosc més interessant dels encontorns que imita perfectament la vegetació de les nostres valls Pirenenques. Als tres quarts d'hora es deixa el bosc en un collet entre les grans masies d'en Puig a la dreta i la d'en Miquel a l'esquerra. El camí bifurca. Per la dreta en un quart d'hora s'arriba al Santuari de la Verge de Pinós (740 metres) que esguardàvem feia unes hores des de la serra de la Guàrdia. Vista magnífica, la millor sobre el Bergadà. Petita capella romànica sempre tancada. Traslladats de nou el collet on bifurcaven els camins i també en un quart d'hora, per l'esquerra s'arriba a Sant Pau de Pinós (760 m.). Església oberta al culte formant parròquia. Res de notable dins d'ella. Magnífic bosc d'alzines tocant al santuari. D'aquí per una drecera que baixa ràpidament pot reprendre's el camí de pujada i descendir en uns tres quarts d'hora al lloc de partida. Si es vol seguir a peu es creua la serra i per bon camí es fa via en nou quarts a Prats de Llusanès, passant per Camprodón, petita masia, Collet de la costa i Degotalls, gran mansió i excel·lent vista, sempre a fil de carena entre la Vall de Marles i la de Llusanès. El total de la travessia a peu des de Puigreig a Prats pot calcular-se sobre unes 7 hores escasses.

De Prats pot retornar-se per via Vic o per Sant Feliu Sasserra i Artés.

J. E.

Crònica

Biblioteca.—Ultra els butlletins i revistes que periòdicament es reben, han ingressat a la nostra Biblioteca els volums següents:

«Estudi Tectònic sobre la Vall de can Trullàs», del nostre distingit col·laborador, senyor Jacint Elias; «Mapa de Catalunya», del senyor V. Turell; 3 goigs: un de Sant Pancràs (de Sant Pere de Terrassa) i dos de Sant Isidre (un de Terrassa i altre de Sant Julià d'Altura), cedits pel col·leccionista en Josep M.ª Fargas i que porten els números 5, 6 i 7 de la seva col·lecció.

Gràcies als generosos donants.

Excursions fetes.—Durant els mesos d'abril i maig, s'han efectuat 32 excursions amb un total de 351 socis concurrents.

Els llocs preferentment visitats són els següents: La Seu, Andorra, Soldeu, Pic Negre, Pas de la Casa i Hospitalet; Mallorca amb camping (2 tendes) a Porto Pi; Montseny; Camping al Montcau (11 tendes); al Montseny (5 tendes); als Obits (4 tendes); a les Roques del Cavall (2 tendes); visita a la Catedral i Museu Diocesà de Vic; Escalada i acampada al cim de la Cova del Drac (6 tendes); Visita al Santuari de Queralt i Berga; Sant Feliu de Guixols i Palamós; Al Museu Geològic del Seminari i al Monestir de Ripoll i Museu Folklòric; Andorra, Les Escaldes i Soldeu; Olesa i Vacarisses i varies excursions a Sant Llorenç del Munt i pels encontors de la ciutat.

Adhesió.—El nostre Centre s'ha adherit al Camping Club de Catalunya, (Federació d'Acampada). Tots els socis que hi vulguin pertànyer, són pregats de posar-ho a coneixement del Consell Directiu.

Necrològica.—El dia 6 de març va morir la senyora Teresa Gabbarró, mare del distingit consoci senyor Pau Gorina, ex-president del Centre.

—També el dia 3 d'abril darrer traspassà la senyora Rosa Petit, mare del Vocal d'Arqueologia, Història i Art, senyor Baltasar Ragon.

A ambdues apenades famílies, especialment als companys Gorina i Ragon, adrecem el més sentit condol en nom del Centre.

En pau reposin.

Rallye Internacional de Camping.—En aparèixer a la llum aquest número, ja s'haurà instal·lat als encontorns de Caldes de Montbui, en ocasió de celebrar-se el IV Congrés de The International Federation of Camping Clubs, el XI.è Campament General de Catalunya i Congrés Català d'Acampada, el qual després de deu dies de durada —entre els quals es faran excursions a Barcelona, Montserrat i Mallorca—s'aixecarà el campament el diumenge dia 7 de juny a les quatre de la tarda. El nostre Centre hi estarà representat, amb 11 tendes i 28 acampadors.

III Acampada Local d'entitats excursionistes —Aquesta acampada va celebrar-se a can Garrigosa els dies 23 i 24 del mes de maig. De les 55 tendes que s'hi instal·laren, el nostre Centre n'hi tenia 10, amb 17 acampadors.

Museu.—Del consoci senyor en Pau Julià, hem rebut varies monedes destinades al Museu. Gràcies.

Secció d'Esports de Neu i d'Alta Muntanya *El campament de vacances d'enguany.*—Per la Directiva d'aquesta Secció, s'està treballant actualment per a portar a terme el campament de vacances d'enguany a la regió del Balaitous.

Si les gestions a aquest fi encaminades donen bon resultat, el campament s'instal·laria als encontorns de Piedrafita, des d'on podrien organitzar-se excursions al Balaitous, Cresta del Diable, Frondella, Caviza Cristall, La Gran Fache, Pic de l'Infern, etc. La inscripció per aquesta excursió o altra que al seu lloc pogués organitzar-se, començarà pels socis del Centre i de la Secció el primer de juliol i des del dia 21 del mateix mes podran inscriure's els no socis. La inscripció quedarà closa en el moment d'ésser sol·licitades les places de que es disposa per a l'autocar.

Excursions i Vetllades

MES DE JUNY

Dia 7.—Excursió a *Sant Sadurní d'Anoia*. Secció de C. N. Vocal, Josep Datzira.

Dia 14.—**XV DIADA DE GERMANOR A LA MATA.**

Dia 21.—A *Sant Jaume d'Olesa*. Vocal, Pau Julià.

Dies 27, 28 i 29.—Excursió a la *Ciutat grega d'Empúries* i altres indrets de la *Costa Brava*. Detalls a Secretaria.

MES DE JULIOL

Dies 4, 5 i 6.—A la *Costa Brava*. Detalls a Secretaria.

Dies 11 i 12.—**XXXIV Campament social a Tres Creus**. Vocal, Joan Girona.

Dia 19.—Excursió a *Els Abadals*. Secció de C. N. Vocal, Josep Oliver.

Dia 24.—**Sessió de projeccions.**

Dia 26.—A la *Platja de Canyelles*, amb autocar. Vocal, Josep Estruch.

NOTES.— Davant la impossibilitat d'incloure anticipadament en aquest full totes les excursions que realitzarà el Centre, es prega als senyors socis que tinguin intenció d'efectuar alguna sortida, que procurin passar pel nostre estatge els dies de les reunions preparatòries, puix que, cada divendres, en la post d'anuncis, hi haurà anunciada l'excursió o excursions que es realitzaran el diumenge següent.

—Tots els senyors socis que tinguin alguna iniciativa respecte a excursions a realitzar, són pregats de comunicar-la al Vocal d'Excursions.

Josep Blay

Mobles - Decoració - Somiers - Enreixats

Despatx i Tallers:

Francesc Macià, 57 i 64

Terrassa

Victòria
Hotel
Restaurant

St. Pere, 50-T. 1815

NOVA DIRECCIÓ:

ANTONI ARNAN

Carta-Coberts-Banquets - Pensions a preus reduïts

ALFOMBRES - PERSIANES - HULLES - PLOMERS - RASPALLS - BARRETS - ESPARTERIA

A. Rovira

Casa fundada en 1770

Font-vella, 14

TERRASSA

Guarnicioneria i Corretges de cuir i goma

J. CASTELLA ESPAÑÓ

Casa fundada en 1790

ESGLÉSIA, 22

TELEF. 2151

EXCURSIONISTES!

PER A EFECTUAR VOSTRES
COMPRES NO OBLIDEU

Sabateria Egara

Sant Pere, 24

Rambla Egara, 213

RADIO :: DISCOS

PIANOS DE LLOGUER
TOT EL REFERENT A MUSICA
VENDES A TERMINIS

CASA FARRAS J. Jover, 18

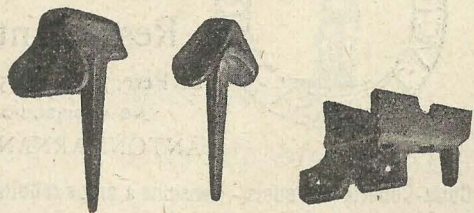
CASA LLUGANY

SANT PERE, 39

MATALASSERIA

ARTICLES D'ESPORT

CONSTRUCCIÓ DE CLAUS de totes classes i ARTICLES DE FERRETERIA

Ramon Morral

**Especialitat en tota classe de
Tatxes per a Calçats d'excursió**

Mas Adei, 21

Taller, Mina, 60

TERRASSA

Fàbrica de Teules mecàniques

Segués, Donadeu i C.^a

**TERRES CUITES PER FAÇANES
JARDINS - ARTICLES SANITARIS**

Despatx: Font-vella, 1 - Telèfon 2111

Casa Martorell

Perfumeria nacional i estrangera

Plateria

Bisuteria

Paraigües

Ombrel·les

Objectes propis per a regal

Font-vella, 59

TERRASSA

AUTO - ELECTRICITAT

Ràdio - Fonògrafs

ISIDRE ARMENGOL

FOTOGRAFIA

Secció de Revelatge

i proves

Servei ràpid i acurat

Despatx:

R. Fermí Galán, 9

Telèfon 2054

Taller:

C. Ireneu, 51

Telef. 1542

CASA CUNI

CONFITERIA

RUTLLA 52 : TERRASSA : TELEFON 1717

Articles d'alumini,
d'esport i propis
per a excursions.
Claus TRICOUNIS

P. Père

Unió, 32 : Tel. 1399

Vidres de totes classes
PREUS ECONOMICS

CASA

Sant Pau, 5

CÓ

En les vostres excursions no deu
mancar-hi el fogó «CAMPING»

VISITEU LA JARDINERIA

Casa Martínez

Conservació de Jardins
Rams i Corones

Vall, 27

Teléf. 1153

**PELLETERIA
OLIVERAS**

*Extens assortit en totes classes de Pells
fines i corrents. - Preus limitats per ésser
de fabricació pròpia. - En moneders
per senyoreta fem el 10 % descompte
mentonant aquest anunci.*

JAUME JOVER, 8

Línies regulars de viatgers

Confortables auto-cars per a
excursions, turisme i esport

INFORMES:

H. Quintana

FRANCESC MACIÀ, 45

SOCI!!

Tens companys?

Tens amics?

proposa'ls per associar-los a la nostra Entitat

Excursions i visites col·lectives

Alpinisme - Esports d'hivern

Camping - Atletisme

Conferències i Curssets - Exposicions

Biblioteca: Prestació de llibres i mapes

Sessions de Projectacions, etc.

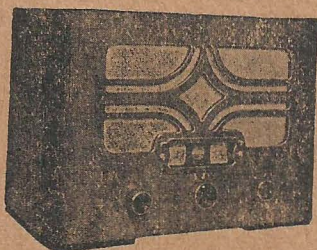
Hotel PLA

PREUS REDUITS
GARATGE

Les Escaldes
(Andorra)

Completament modernitzat :: Aigua
corrent, calenta i freda :: Cambres de
bany :: Cuina de primer ordre :: Es-
plèndida situació :: Banys sulfurosos.

Propietaria: **Vda. PLA**

Representant oficial:
PHILIPS RADIO
CASA FERRER

Venda al comptat i a terminis fins a
18 mesos : Per a llums de totes
classes i de bon gust aquesta casa

VEGIN ELS APARADORS

Jaume Jover, 13 - Telèfon 1819

MOKA
MOKA
MOKA

CAFÈ DE QUALITAT
DEGUSTACIÓ

"AMERICAN BAR"

Resopons econòmics
OBERT TOTA LA NIT

Telèfon 1025

M. ABAD RIBERA

Pues i Lliços per a Teixits - Extens assortit en Pues de Lloguer
Filferros de totes classes - Enreixats metàl·lics - Laminació
en fred de cercols per a embalatges i altres indústries

CARRETERA MARTORELL, 29

TELÉFON, 2105